

“कौशल्य सेतू” मधील व्यवसाय विषयाचा अभ्यासक्रम यशस्वीपणे पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना उच्च माध्यमिक शिक्षणाची संधी उपलब्ध करून देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र. १३५/एस.डी.२
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : २७ सप्टेंबर, २०१८.

- संदर्भ :-** १) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्र. बैठक २०१६/प्र.क्र.८९/ एस.डी-२, दि.३० ऑगस्ट, २०१६.
- २) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्र. संकीर्ण २०१८/प्र.क्र.१३५/ एस.डी-२, दि.१ जून, २०१८.

प्रस्तावना:-

संदर्भ क्र १ येथील शासन निर्णय, दिनांक ३० ऑगस्ट, २०१६ अन्वये राज्य मंडळातर्फे घेण्यात येणाऱ्या इ. १० वी च्या परिक्षेमध्ये तीन किंवा त्यापेक्षा अधिक विषयांमध्ये उत्तीर्ण न होऊ शकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना गुणपत्रिकेवर अनुत्तीर्ण असा शेरा न देता “कौशल्य विकासास पात्र” असे नमूद करण्याबाबतचा निर्णय घेण्यात आला होता.

२. उपरोक्त शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने “कौशल्य विकासास पात्र” ठरणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी कौशल्य सेतू या कार्यक्रमांतर्गत विहित व्यवसाय विषयांचा अभ्यासक्रम यशस्वीपणे पूर्ण केल्यास त्यांना, इ. १० वी प्रमाणपत्र परिक्षेकरिता व्यवसाय विषयांचे क्रेडिट्स देऊन उच्च माध्यमिक शिक्षणाची संधी उपलब्ध करून देण्याबाबतचे धोरण संदर्भाधीन शासन निर्णय दि.१जून,२०१८ अन्वये निश्चित करण्यात आले आहे. यासंदर्भात प्राप्त सूचना विचारात घेऊन महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाने सदरहू धोरणामध्ये सुधारणा करण्याचे प्रस्तावित केले आहे. यानुषंगाने सदर धोरणामध्ये सुधारणा करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन होते.

शासन निर्णय :-

१. कौशल्य सेतू मधील व्यवसाय विषयाचा अभ्यासक्रम यशस्वीपणे पूर्ण केलेल्या विद्यार्थ्यांना इ. १० वी प्रमाणपत्र परिक्षेकरिता व्यवसाय विषयांचे क्रेडिट्स देऊन त्यांना उच्च माध्यमिक शिक्षणाची संधी उपलब्ध करून देण्याबाबतचा संदर्भाधीन शासन निर्णय दि.१ जून, २०१८ याआदेशाद्वारे अधिक्रमित करण्यात येत आहे.

२. कौशल्य सेतू मधील व्यवसाय विषयाचा अभ्यासक्रम यशस्वीपणे पूर्ण केलेल्या विद्यार्थ्यांना व्यवसाय विषयांचे क्रेडिट्स देण्याबाबतचे सुधारित धोरणास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

३. यासाठीचे सुधारित धोरण खालीलप्रमाणे आहे.

३.१ “कौशल्य सेतू” या कार्यक्रमात प्रवेश घेऊन तो यशस्वीरित्या पूर्ण केलेल्या विद्यार्थ्यांना इ. १० वी प्रमाणपत्र परिक्षेकरिता ट्रान्सफर ऑफ क्रेडिट्स चा लाभ घेता येईल.

३.२ औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थातून व्यवसाय अभ्यासक्रम / विषय उत्तीर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना ज्याप्रमाणे ४ अथवा २ विषयांचे क्रेडिट्स घेण्याची सुविधा दि.२७ सप्टेंबर, २०१८ च्या शासन निर्णयान्वये देण्यात आली आहे. तशीच सुविधा “कौशल्य सेतू” विषय / अभ्यासक्रम उत्तीर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना कमाल ४ विषयांकरिता (कमाल ४०० गुणांकरिता) उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

३.३ यानुषंगाने स्पष्ट करण्यात येते की, “कौशल्य सेतू” अंतर्गत विद्यार्थ्यांने एक कौशल्य सेतू अभ्यासक्रम (एक कोर्स) पूर्ण केल्यास एक कोर्ससाठी कमाल २०० गुणांचे क्रेडिट्स (गुण) प्राप्त करता येऊ शकतील. याप्रमाणे दोन कौशल्य सेतू अभ्यासक्रम (दोन कोर्स) पूर्ण केल्यास कमाल ४०० गुणांपर्यंतचे क्रेडिट्स (गुण) प्राप्त करता येऊ शकेल.

३.४ याकरिता राज्यातील कौशल्य सेतू अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या सर्व शासकीय शैक्षणिक संस्था / मान्यता प्राप्त खाजगी शैक्षणिक संस्था यांनी संबंधित विभागीय मंडळाकडून मंडळ मान्यता घेणे आवश्यक राहिल.

३.५ विद्यार्थी ज्या माध्यमिक शाळेतून यापूर्वी इ. १० वीच्या परिक्षेला प्रविष्ट झालेला आहे. त्या शाळेतून राज्य मंडळातर्फे घेण्यात येणाऱ्या माध्यमिक शालान्त प्रमाणपत्र (इ.१०वी) परिक्षेमध्ये ट्रान्सफर ऑफ क्रेडिट्स मिळण्यासाठी अर्ज करू शकेल. ट्रान्सफर ऑफ क्रेडिट्स मिळविण्यासाठी अर्ज करताना सदर अर्जासोबत माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र (इ. १० वी) परिक्षेच्या (अंतिम) गुणपत्रिकेची प्रत व कौशल्य सेतू अभ्यासक्रम पूर्ण केलेल्या प्रमाणपत्राची प्रत जोडणे / अपलोड करणे आवश्यक राहिल.

३.६ वरीलप्रमाणे क्रेडिट्स / गुण देण्यासाठी व्यवसाय विषय / विषय गटांना के.एस.ए.१ (KSA१), के.एस.ए.२ (KSA२), के.एस.ए.३ (KSA३), के.एस.ए.४ (KSA४) असे संबोधण्यात येईल व तसा गुणपत्रिकेत उल्लेख करण्यात येईल.

३.७ विद्यार्थ्याला इ. १० वी परिक्षेत उत्तीर्ण होण्याकरिता / ए.टी.के.टी. चा लाभ घेण्यासाठी आवश्यकतेनुसार किमान एक ते कमाल चार विषयांसाठी क्रेडिट्स / गुण वापरता येतील.

३.८ विद्यार्थ्याला कौशल्य सेतू अभ्यासक्रमातील एक किंवा दोन अभ्यासक्रमासाठी (कोर्ससाठी) प्राप्त गुणांचे रुपांतर करून २ किंवा ४ क्रेडिट्सप्रमाणे राज्य मंडळाकडे

देण्याची जबाबदारी संबंधित अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या संस्थांची व मंडळ मान्यता घेतलेल्या संबंधित संस्थांची राहिल.

३.९ राज्य मंडळाच्या इ. १० वी च्या परिक्षेमध्ये दोन भाषा विषय व श्रेणी (ग्रेड) विषय उत्तीर्ण करणे कौशल्य सेतू मधील विद्यार्थ्यांना अनिवार्य राहिल. तथापि, हे विषय जर विद्यार्थ्याने कौशल्य सेतू अभ्यासक्रमाला प्रवेश घेण्यापूर्वी इ. १० वी परिक्षेत उत्तीर्ण केले असतील तर त्याला ते पुन्हा द्यावे लागणार नाहीत. मात्र हे विषय त्यांनी यापूर्वी उत्तीर्ण केले नसतील तर विद्यार्थी ज्या माध्यमिक शाळेतून यापूर्वी इ. १० वीच्या परिक्षेला प्रविष्ट झालेला आहे त्या शाळेतून त्याला या विषयांसाठी प्रविष्ट व्हावे लागेल.

३.१० माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र (इ. १० वी) परिक्षेमध्ये कोणत्याही दोन भाषेत उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. ज्या भाषेत उत्तीर्ण असतील त्या भाषेच्या माध्यमातूनच पुढील (इ. ११ वी आर्ट्स, कॉमर्स, सायन्स) शिक्षण घेता येईल. मंडळाच्या पुढील विषयांसाठीच ट्रान्सफर ऑफ क्रेडिट्सचा लाभ देय असेल.

(१) कोणताही एक भाषा विषय (२) गणित (३) विज्ञान व तंत्रज्ञान (४) सामाजिक शास्त्रे

३.११ कौशल्य सेतू अभ्यासक्रमाला प्रविष्ट होणारा विद्यार्थी पुनर्परिक्षार्थी असल्यामुळे त्याला पुनर्परिक्षार्थी विद्यार्थ्यांच्या तरतूदी लागू राहतील.

३.१२ संबंधित यंत्रणेने कौशल्य सेतू अभ्यासक्रमामध्ये शिकविल्या जाणाऱ्या मान्य कौशल्य सेतू व्यवसाय विषयांची /विषय गटांची यादी राज्य मंडळाकडे सादर करावी.

३.१३ ट्रान्सफर ऑफ क्रेडिट्स दिल्यानंतर उत्तीर्ण होणाऱ्या / ए.टी.के.टी. साठी पात्र ठरणार्या विद्यार्थ्यांना राज्य मंडळातर्फे गुणपत्रिका व प्रमाणपत्र देण्यात येईल. इ. १० वीच्या गुणपत्रिका व प्रमाणपत्रावर Pass/A.T.K.T. with Transfer of Credits असे नमूद करण्यात येईल.

३.१४ ट्रान्सफर ऑफ क्रेडिट्स घेऊन विद्यार्थी माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र (इ. १० वी) परिक्षा उत्तीर्ण झाल्यास पुन्हा मंडळाच्या सदर परिक्षेला नियमित अथवा पुनर्परिक्षार्थी म्हणून प्रविष्ट होऊ शकणार नाही.

३.१५ यानुषंगाने राज्य मंडळाने शुल्क व अन्य आवश्यक प्रशासकीय सूचना निर्गमित कराव्यात. तसेच, कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग आणि उच्च व तंत्रशिक्षण विभागामार्फत देखील या अनुषंगाने आवश्यक कार्यवाही करावी.

३.१६ इ. १० वी ची समकक्षता मिळालेला कौशल्य सेतू अभ्यासक्रमाचा विद्यार्थी इ. ११ वी साठी कोणत्याही शाखेत प्रवेश घेण्यास पात्र राहिल. मात्र मंडळ नियमावलीतील तरतूदीनुसार इ. ११ वी विज्ञान शाखेत प्रवेश घेण्यासाठी इ. १० वी परिक्षेत विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विषयात किमान ३५ टक्के गुण प्राप्त करणे अनिवार्य राहिल, तसेच इ. १० वी

परिक्षेत गणित विषयासाठी ट्रान्सफर ऑफ क्रेडिटस् घेऊन उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांस इ. ११ वी मध्ये विज्ञान व वाणिज्य शाखेमध्ये गणित विषय घेता येणार नाही.

४. सदर शासन निर्णयातील वरिल परिच्छेद ३ मधील तरतूदी सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षापासून पुढे कौशल्य सेतू अभ्यासक्रम पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना लागू होतील.

५. शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ पूर्वी कौशल्य सेतू अभ्यासक्रम पूर्ण करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना इयत्ता १० वी प्रमाणपत्र परीक्षेकरिता ट्रान्सफर ऑफ क्रेडिटसचा लाभ देणेबाबत पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

- (१) या विद्यार्थ्यांना वरिल मुद्दा क्र.३.२ प्रमाणे २०० अथवा ४०० गुणांपर्यंतचे क्रेडिटस् प्राप्त करता येईल.
- (२) इयत्ता १० वी प्रमाणपत्र परीक्षेकरिता ट्रान्सफर ऑफ क्रेडिटसचा लाभ घेऊ इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी राज्यमंडळाने विहित केलेल्या नमुन्यात अर्ज करून नोंदणी करावी लागेल. सदर अर्ज सादर करताना अर्जासोबत माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र (इ.१० वी) परीक्षेच्या (अंतिम) गुणपत्रिकेची प्रत व कौशल्य सेतू अभ्यासक्रम पूर्ण केलेल्या प्रमाणपत्राची प्रत जोडणे/अपलोड करणे आवश्यक राहिल.
- (३) विद्यार्थ्याला किमान एक व कमाल चार विषयांसाठी क्रेडिटस्/ गुण वापरता येतील.
- (४) विद्यार्थ्याला कौशल्य सेतू अभ्यासक्रमातील एक किंवा दोन अभ्यासक्रमासाठी प्राप्त गुणांचा तपशील (सॉफ्ट व हार्ड कॉपी), गुणपत्रिका व प्रमाणपत्र राज्य मंडळाकडे देण्याची जबाबदारी संबंधित अभ्यासक्रम राबविणाऱ्या संस्थांची राहिल.
- (५) याशिवाय सदर विद्यार्थ्यांना वरिल मुख्य मुद्दा क्र.३ मधील ३.५, ३.९, ३.१०, ३.११, ३.१३, ३.१४, व ३.१६ मधील तरतूदी लागू राहतील.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०९२६१५४२२३३७२९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(डॉ.सुवर्णा खरात)
सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानसभा, मुंबई

२. मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानपरिषद, मुंबई
३. सर्व विधानसभा सदस्य, महाराष्ट्र विधानसभा
४. सर्व विधानपरिषद सदस्य, महाराष्ट्र विधानपरिषद
५. मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
६. मा. मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. मा. अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. मा. प्रधान सचिव, कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग, मंत्रालय, मुंबई
९. मा.सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. मा. मुख्य सचिव यांचे उपसचिव, मंत्रालय, मुंबई
११. मा.मंत्री, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
१२. आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१३. राज्य प्रकल्प संचालक, राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षा अभियान, मुंबई
१४. अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे
१५. शिक्षण संचालक (प्राथमिक / माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१६. संचालक, विद्याप्राधिकरण, पुणे
१७. सर्व विभागीय अध्यक्ष, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ
१८. सर्व विभागीय सचिव, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ
१९. सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक
२०. सर्व शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक / माध्यमिक), जिल्हा परिषद, सर्व
२१. शिक्षण निरीक्षक, मुंबई (पश्चिम, दक्षिण, उत्तर)
२२. प्रशासन अधिकारी, महानगरपालिका सर्व
२३. निवड नस्ती, एस.डी.२.